

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

STATSVETENSKAPLIGA INSTITUTIONEN

F-ORDET I UTRIKESPOLITIKEN

En jämförelse av nuvarande deklarerad feministisk utrikespolitik med tidigare regeringars utrikespolitik.

Kajsa Blomqvist

Uppsats/Examensarbete:	15 hp
Program och/eller kurs:	SK1523
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Vt/2017
Handledare:	Ulf Bjereld
Antal ord:	11 691

Abstract

This bachelor's thesis aim to compare the Swedish foreign policy after its declaration of being feminist with previous governments. Based on the theoretical framework of feminist theory and realism, in International Relations, this thesis will identify ideas and the potential change from this new declaration of a more feminist agenda. The question is if current government is, in fact, more feminist in its forerunners. To achieve this aim, qualitative textual analysis will be used to analyse a range of official policy documents, both the foreign policy declarations and the speeches made by Sweden in the General Assembly's yearly sessions. This is done by identifying the characterises of feminist theory and realism as ideal types and then categorise each theory by its worldviews, utopic aims and strategies.

The result of the thesis show that feminist theory has had a given place in Swedish foreign policy before the declaration of a feminist agenda, but also that present government is more feminist than previous governments chosen for this study, regarding ideology in declared foreign policy.

Nyckelord: Feminism, Feministisk utrikespolitik, Realism.

Innehållsförteckning

INTRODUKTION	1
DISPOSITION	2
TIDIGARE FORSKNING	3
TALAR FÖR FÖRÄNDRING	3
TALAR EMOT	4
TEORI	5
FEMINISTISK TEORI	5
REALISM	7
BEGREPPSDEFINITIONER	9
SYFTE	10
FRÅGESTÄLLNING	10
DESIGN OCH METOD	12
VARAT, BÖRAT, GÖRAT	13
OPERATIONALISERING	13
MATERIAL	15
ANALYSSCHEMA	16
2017 ÅRS HANDLINGSPLAN FÖR FEMINISTISK UTRIKESPOLITIK	17
ANALYS	19
REGERING 2014–2017	19
<i>Verklighetsuppfattningar</i>	<i>19</i>
<i>Utopiska utgångspunkter</i>	<i>20</i>
<i>Strategier</i>	<i>20</i>
REGERING 2010–2014	22
<i>Verklighetsuppfattningar</i>	<i>22</i>
<i>Utopiska utgångspunkter</i>	<i>22</i>
<i>Strategier</i>	<i>23</i>
REGERING 2002–2006	24
<i>Verklighetsuppfattningar</i>	<i>24</i>
<i>Utopiska utgångspunkter</i>	<i>25</i>
<i>Strategier</i>	<i>26</i>
FEMINISTISK TEORI	27
REALISM	29
RESULTAT	30
SLUTSATS	32
FRAMTIDA FORSKNING	33
REFERENSER	34

Introduktion

2014 tillträdde nuvarande rödgröna koalitionsregering och deklarerade sig även som världens första feministiska regering. Deklarationen har bemötts med både internationellt intresse och skepticism. Utrikesminister Margot Wallström besvarade kritiken vid hennes anförande vid USIP:

”Just as the suffragettes at the turn of the 20th century, fighting for their political rights in the UK and the USA, were met with considerable derision – even the term “suffragettes” was initially intended as a mockery - the notion of “a feminist foreign policy” has also given rise to irony among some observers. However, looking back, history proved women right and our democratic institutions are stronger for it...So as we move forward, I take great strength in Gandhi’s words:

“First they ignore you, then they laugh at you, then they fight you, then you win.”

- Wallström, 2015

Feminism beskrivs som en självklarhet för en modern välfärdsstat och något som ska prägla både nationell och internationell politik med jämställdhetsintegrering som främsta verktyg. Utrikespolitiken är också uttalat feministisk och en grundläggande förutsättning för att uppnå mål som fred, säkerhet och hållbar utveckling (Regeringskansliet, 2017a). Wallström ser redan nu resultat av den feministiska utrikespolitiken. Wallström betonar bland annat på Sverige som ett internationellt föredöme inom jämställdhetsfrågor samt invald i FN:s säkerhetsråd, där den feministiska utrikespolitiken ska vara central i arbetet (Mänsklig Säkerhet, 2016).

Frågan som uppkom vid regeringens tillträde och som är högaktuell fortfarande är dock vad denna feministiska utrikespolitik innebär? Katarina Tracz, forskningsassistent vid McCain Institute och chef för tankesmedjan Frivärld ifrågasätter den nya feministiska utrikespolitiken och beskriver den som en distraktion från riktiga säkerhetsproblem, som dagens försämrade säkerhetsläge i Sveriges närområde: ”There are no concrete suggestions for how a gender approach to security policy will help put an end to intrusions in the Stockholm archipelago, for instance.” (Rothschild, 2014, 5 dec). Andra frågar sig om deklARATIONENS retorik endast är till för att beskriva något som redan finns, eller om denna deklARATION kan ses som början på en svensk utrikespolitisk förändring? Genererar en uttalad feministisk utrikespolitik nya normativa ramverk där feminism har en given plats (Lackenbauer, 2016:2)?

Men innebär den deklarerade feministiska utrikespolitiken verkligen något nytt? Sverige uppfattas av många som att alltid ha stått i första ledet när det gäller kampen för feministiska värderingar. Har tidigare regeringar också fört en feministisk utrikespolitik, men inte gjort lika stor sak av det som den nuvarande rödgröna regeringen med utrikesminister Margot Wallström gör? Det är relevant att undersöka om en feministisk deklaration skapar utrikespolitisk förändring vilket är regeringens syfte med vald politik (Mänsklig Säkerhet, 2016). En del forskning har hunnit göras där den svenska feministiska utrikespolitiken redogörs för och utvärderas (Concord, 2016) (Egnell, 2016) (Aggestam & Bergman-Rosamund, 2016) men det finns fortfarande en lucka i att jämföra den feministiskt deklarerade politiken med tidigare regeringars uttalade utrikespolitik. Det är i denna forskningslucka uppsatsen tar avstamp, för att besvara frågan: Är den rödgröna regeringens deklarerade utrikespolitik verkligen mer feministisk än tidigare regeringars?

Disposition

Efter inledningen kommer tidigare forskning inom ämnet sammanställas där källor som talar för och emot ökad feminism i nuvarande regering. Denna sektion följs av det teoretiska ramverket. I uppsatsen kommer feministisk teori och realism från Internationella Relationer att användas. Vidare kommer dessa teorier fördelas in i idealtyperna verklighetsuppfattning, utopiska utgångspunkter och strategier. Avslutningsvis i teoriavsnittet definieras centrala begrepp för uppsatsen. Efter teoriavsnittet följer en motivering av design och metodiska utgångspunkter samt urval. En mer ingående diskussion gällande operationaliseringen och studiens validitet och reliabilitet klargör hur undersökningen ska genomföras. Innan resultatet presenteras analys-schemat och användandet av varat, börtat och görat som verktyg för analysen. Texterna redovisas systematiskt i analysavsnittet med analys-schemat som utgångspunkt. Uppsatsen avslutas med en sammanställning av resultatet och slutsatser samt förslag på framtida forskning.

Tidigare forskning

Jämställdhetsfrågor har varit en del av svensk politik sedan början på 1960-talet och konsensus råder över partigränserna att det är ett önskvärt mål (Magnusson, 2000:78). Denna konsensus brukar ses som önskvärd då det är i nationens intresse att visa upp en enad och stark front internationellt och öka trovärdigheten i relation till andra stater. När det gått att urskilja motsättningar är det på ideologiska grunder snarare än materiella mål som säkerhetspolitik eller ekonomiska intressen (Norell, 2008:1). Detta går emot realismens utgångspunkter om att värderingar och ideologi enbart hör inrikespolitiken till och inte platsar i utrikespolitiken (Norell, 2008:2). Dessa utgångspunkter gör att traditionella perspektiv fortfarande kritiserar feminism som irrelevant inom ramen för utrikespolitik (Zalewski, 2010:40) på grundval av att ”mjuka” frågor som feminism och jämställdhet inte kan prioriteras över de viktigaste frågorna gällande maktbalans, militär strategi och anarki i det internationella systemet (Elman & Jensen, 2013:16). Forskningsfältet inom feministisk IR-teori å andra sidan menar att feminism och genus är betydelsefullt då det belyser frågor och perspektiv som tidigare varit negligerade och underordnade den traditionella synen på internationella relationer (Zalewski, 2010:29). I denna uppsats kommer frågan om feminism i svensk deklarerad utrikespolitik undersökas, då det finns både argument för och emot varför nuvarande regerings deklARATION om feministisk utrikespolitik ska förstås som en förändring mot tidigare regeringars deklarerade utrikespolitik.

Talar för förändring

Det som talar för att det skett en förändring från nuvarande regerings deklARATION av den feministiska utrikespolitiken jämfört med tidigare regeringars deklarerade utrikespolitik är att nuvarande regering tydligt tar ställning i frågan. Genom att definiera sin egen utrikespolitik som feministisk följer krav på att regeringen också ska vara feministisk. Exempelvis har rapporter som ämnar utvärdera den svenska utrikespolitiken en ny referensram – att utrikespolitiken ska granskas utifrån hur feministisk den är (Concord, 2016). Även om det funnits en konsensus om jämställdhet i svensk utrikespolitik innan regeringens deklARATION om att de ska bedriva en feministisk utrikespolitik (Magnusson, 2000:78), så är detta en tydlig markering för att feminism ska vara en central komponent och influera alla utrikespolitiska beslut (Handlingsplanen, 2017:3). Aggestam och Berglund-Rosamund (2016:324) betonar att

en deklarerad feministisk utrikespolitik förflyttar jämställdhetsdebatten från där konsensus råder till mer kontroversiella frågor om makthierarkier och problematisering av maskulint dominerade institutioner. Detta ställningstagande talar för att regeringens deklaration om feministisk utrikespolitik kommer att influera en förändring till mer feminism i deklarerad utrikespolitik.

Det som ytterligare talar för att en deklarerad feministisk utrikespolitik genererar mer feminism än tidigare är också att det finns en tydlighet i vad de menar med feministisk utrikespolitik och hur de syftar genomföra denna politik. I regeringens handlingsplan för den feministiska utrikespolitiken (2017) går det att utläsa vilket typ av feminism de ämnar driva och att utrikespolitiken ska vila på en djupgående genusanalytisk förståelse. Till skillnad mot hur Magnusson (2000) beskriver tidigare uttalanden om jämställdhet, som varit kontinuerlig men aningen diffus, är den deklarerade feministiska utrikespolitiken explicit med vad de menar med feminism och hur de med ett genusanalytiskt förhållningssätt ska ta ett steg till än vad tidigare regeringar har gjort gällande jämställdhet och utrikespolitik (Handlingsplan, 2017). Denna synbart planerade, genomtänkta och teoretiskt förankrade förhållningssätt till regeringens deklaration talar för att de faktiskt leder till förändring istället för att bevara den annars vanliga svenska kontinuiteten (Magnusson, 2000:90).

Sammanfattningsvis är det som talar för att en deklarerad feministisk utrikespolitik leder till mer feminism att regeringen har tagit ställning med sin deklaration. Genom att uttala sig som feministiska kommer regeringen hållas ansvariga för att utrikespolitiken faktiskt är feministisk. Det som ytterligare talar för, är att de har vidtagit de förberedande åtgärder som krävs. De finns en stark förankring mellan deklarationen av feministisk utrikespolitik och teoretiska utgångspunkter, samt tydliga ambitioner med vad regeringen vill uppnå med sin deklarerade feminism.

Talar emot förändring

Det som talar emot att en förändring har skett är att den svenska utrikespolitiken är i hög grad stabil och konstant. Den svenska utrikespolitiken tenderar att ha en konsensuskultur även över partigränserna och enighet har en central roll. Konsensuskulturen innebär att regeringar sällan har politiserat utrikespolitiska frågor för att utge en enad front internationellt (Brommesson & Ekengren, 2013:9) (Bjereld & Demker, 2000:17). De förändringar som sker uppkommer

gradvis och karaktäriseras av att vara trögt (Agrell, 2012:107). Med denna starka kontinuitet i svensk utrikespolitik följer också en skepsis till att en deklaration om feministisk utrikespolitik skulle förändra i någon högre grad. Om förändring sker så är det också fråga om snarare marginella skillnader än en helomvändning.

Vad som vidare talar emot en utrikespolitisk förändring är att det faktiskt inte är fråga om någon förändring annan än den faktiska deklarationen. Jämställdhetsfrågor har varit en del av retoriken i svensk utrikespolitik sen flera decennier tillbaka (Magnusson, 2000:78). Detta tyder på att Sverige länge har drivit en feministisk utrikespolitik. Det som då kan ses som nyskapande från regeringens sida är att de namngett sin utrikespolitik utefter det. Redan 2000 då Göran Persson var statsminister sa han att han var feminist (Lackenbauer, 2017, 4 feb), vilket kan indikera på att nuvarande regerings feministiska deklaration endast bygger vidare på en redan utvecklad svensk politik. Utifrån detta perspektiv är den deklarerade feministiska utrikespolitiken inte en fråga om någonting nytt annat än i namnet.

Sammanfattningsvis finns det främst två argument som talar emot att nuvarande regerings deklarerade feministiska utrikespolitiken har förändrat svensk utrikespolitik. För det första förändras svensk utrikespolitik trögt och i gradskillnader över tid, vilket gör att möjligheten att lyckas förändra genom sin feministiska deklaration i bästa fall bevisar marginella skillnader. För det andra kan det ifrågasättas om den deklarerade feministiska utrikespolitiken faktiskt innebär en förändring i svensk utrikespolitik eller om det bara sätter ord på något som redan existerande.

Teori

Feministisk teori

Feministisk teori inom ramen för Internationella Relationer växte fram i slutet av 1980-talet och introducerade genus som normativ position såväl som analytiskt verktyg för att förstå internationella relationer och nuvarande världsordning (True, 2005:213). Inom feministisk IR är det centralt att förstå och förklara kvinnors underordnade roll som existerar i alla samhällen i olika form och utsträckning, samt att få slut på denna underordning. Dock betonas olika orsaker och lösningar på denna gemensamma utgångspunkt, vilket ger oss en teoribildning med olika typer av feminism (Tickner, 2013:259). De olika perspektiven är många och forskningsfältet kategoriserar dem också på olika sätt. Somliga inom fältet kategoriserar

liberal, marxistisk, postkolonial och poststrukturalistisk feministisk teori (Tickner, 2014:259). Andra delar in feministiska IR-teorier som liberal, standpoint och poststrukturalistisk (Peoples, Vaughan-Williams, 2010:36) (Steans, 2003:432). Ytterligare teorier som omnämns är radikal feminism, feministisk kritisk teori och postmodern feminism (Whitworth, 2013:109–110). Teoribildningarna inom feministisk IR-teori kan därmed konstateras vara många.

Trots många förgreningar inom feministisk IR-teori det ändå möjligt att tydliggöra ett feministiskt perspektiv med hjälp av V. Spike Peterson and Ann Sisson Runyan koncept av att använda genuskänsliga linser för att upptäcka aspekter av internationella relationer som andra perspektiv har missat eller anser irrelevanta. Med hjälp av denna utgångspunkt kan andra typer av frågor ställas än vad som tidigare dominerat internationella relationer och IR som forskningsfält (Steans, 2010:155). Inom internationella relationer har feministiska teorier en gemensam utgångspunkt att genus har varit negligerat av disciplinen vilket gjort att ojämna strukturer har normaliserats till nackdel för kvinnor (Hansen, 2001:147). Ett feministiskt perspektiv på IR visar också hur utrikespolitiken dominerats av antaganden som utgår från ett maskulint perspektiv i frågor som exempelvis säkerhet, institutioner och samarbete. Utrikespolitiken har dominerats av män och maskulina perspektiv på omvärlden, på bekostnad av feminina utgångspunkter och kvinnliga erfarenheter. Detta har också setts som naturligt och ofrånkomligt (Tickner, 2001:2).

De olika teoribildningarna kan också förstås byggts vidare och utvecklats över tid. Liberal feminism fokuserade på att kvinnor skulle ta plats i det offentliga rummet och att möjliggöra att kvinnor åtnjuter samma rättigheter som män (Steans, 2010:157). Strukturen kring den offentliga och den privata sektorn där kvinnor historiskt haft speciella skyldigheter för hemmet och familjen, brukar ofta förklaras som orsak till den manliga dominansen, speciellt då systemet gör kvinnor ekonomiskt beroende av män vilket förstärker den strukturella underordningen. Den privata sfären är lika politisk och viktig att ha med som faktor i granskande av internationella relationer (Steans, 2010:180). Nutida feministiska teorier har byggts vidare teoribildning som ofta betonar att varken kvinnor eller män är en homogen grupp. Många problematiserar också att västerländska diskurser om jämställdhet har dominerat internationella relationer. Strategin för att motverka denna dominans är att applicera en intersektionell syn på genus som möjliggör synliggörandet av den kvinnliga mångfalden och dess olika erfarenheter (Steans, 2010:158).

Det är i de gemensamma utgångspunkterna inom feministisk IR-teori denna uppsats kommer ta avstamp, motiverad på basis att den svenska handlingsplanen för den feministiska utrikespolitiken tydligt menar att arbetet för jämställdhet kräver förståelse i makt kopplat till genus och strukturerna som möjliggör kvinnors underordning (Handlingsplanen, 2017:3).

Makt är ett centralt begrepp inom feministisk IR, då denna teori menar att genus inte bara konstruerar vad vi anser män och kvinnor ska vara och vad som är maskulint och feminint, men också maktrelationer baserat på genusstrukturer. Dessa maktstrukturer normaliserar exkluderingen av kvinnor inom samhällsstyrning och tillskriver maskulina egenskaper som nödvändiga och givna i hanterandet av internationella relationer (Whitworth, 2013:111).

Tickners konstaterande att Internationella Relationer är skapad och reproducerad av män för män och att detta genomsyrar både forskningsfältet likväl som förd politik (Tickner, 1988:429) är fortfarande relevant i nuvarande feministisk IR-teori. Tickner menar att feministiska perspektiv har andra ontologiska och epistemologiska utgångspunkter än de traditionella IR-perspektiven. De traditionella perspektiven inom IR har svårt att förhålla sig till dessa utgångspunkter då det ställer sig i motsats till deras egna, men det borde inte diskvalificera feministisk teori utan snarare visa hur stort behovet är att använda genus-känsliga linser i analys av internationella relationer. En utgångspunkt i individers eller grupper av människors inbäddade sociala relationer kommer inte passa in i en statcentrisk analysmodell och epistemologiskt utgår de inte från universella sanningar av anledningen att försöka bredda basen för kunskapsskapande inom forskningsfältet, vilket är dömt att krocka med perspektiv som ser vissa element som oundvikliga i det internationella systemet (Tickner, 2014:15).

Realism

Realism är den mest dominerande IR-teorin och i sin moderna tappning fick teorin genomslag under andra världskriget och har sedan dess varit den främsta i forskningsfältet. Till skillnad från feministisk IR-teori, utgår realismen från helt andra utgångspunkter. Realism ser internationella relationer som centrerat kring stater som de mest centrala aktörerna och det är varje suverän stats överlevnad som är av störst betydelse. Det är också denna strävan för statens överlevnad som driver utrikespolitiska förehavanden. Dessa principer kommer enligt

ett realistiskt perspektiv alltid komma i första rummet på grund av att det internationella systemet är anarkiskt, det vill säga avsaknaden av en auktoritet över den nationella nivån. Det är därför upp till varje enskild stat att säkra sin egen överlevnad. Stater är enligt realistisk teori enhetliga aktörer. Det är deras interaktion mellan varandra som är intressant ur en utrikespolitisk aspekt, inte inrikespolitiska förhållanden (Dunne & Schmidt, 2013:101). Stater är de viktigaste aktörerna, men de är inte jämlika i det internationella systemet utan vissa stater har mer eller mindre makt beroende på faktorer som befolkning, militär kapacitet, geografiska förutsättningar samt naturtillgångar (Steans, 2010:61).

Makt är ett viktigt begrepp och är traditionellt kopplat till militär kapacitet enligt realistisk tradition. Maktbalans är ett begrepp som för realister används för att förklara hur makten är fördelad mellan stater i det internationella systemet. Bevarande av den internationella maktbalansen är centralt för att undvika konflikt, vilket också kan göra formella allianser nödvändigt för att behålla jämvikt (Dunne & Schmidt, 2013:101). Det är också deras främsta strategi för att balansera hot från andra stater och säkra sin egen stats överlevnad (Steans, 2010:61). Ofta kommer en stats säkerhet att skapa större osäkerhet hos en annan stat och leda till en spiral av främst militär kapprustning i kampen om relativa fördelar, ett så kallat säkerhetsdilemma (Dunne & Schmidt, 2013:109).

Givet att den egna nationens säkerhet alltid kommer först och att det i slutändan alltid är upp till den egna staten att försäkra sig om sin överlevnad, är förutsättningarna för samarbeten dåliga och det går aldrig helt att lita på de andra aktörernas intentioner. Staters relationer med andra typer av aktörer som internationella institutioner ses enligt realismen som ett instrument för att uppnå nationella intressen och för att utvidga sin makt (Steans, 2010:59). Realister förnekar inte att samarbeten existerar eller att de kan underlätta inom internationella relationer, de menar dock att dessa institutioner bara är relevanta så länge stater kan driva sina nationella intressen (Steans, 2010:66). Utifrån dessa principer om statens överlevnad och maktspelen i den internationella arenan gör att krig och konflikt en given del av internationella relationer och går aldrig att helt utesluta (Elman & Jensen, 2013:30).

Normativa och universella principer och rättigheter på internationell nivå kommer alltid komma sekundärt om det ens är eftersträvanvärt från början. Enskilda staters självintresse kommer gå före frågor med moralisk karaktär. På nationell nivå i suveräna stater är det möjligt att tänka normativt, men inte i en anarkisk världsordning (Dunne & Schmidt,

2013:100). Kritik mot realismen är bland annat att andra aktörer utöver staten också är viktiga för att förstå utrikespolitiskt agerande, att det internationella systemet inte behöver vara ett nollsummespel men att synsättet hela tiden reproduceras och reproducerar den realistiska versionen av det internationella systemet (Dunne & Schmidt, 2013:110).

Begreppsdefinitioner

Utrikespolitik, den politik som en stat för gentemot andra stater för att tillgodose sina intressen, upprätthålla säkerhet, ekonomisk välfärd och driva ideologiska mål (Lackenbauer, 2016:2).

Feminism, historiskt förklarar som kvinnors kamp för jämställdhet med män. Refererar också till många olika tankesätt om kvinnors erfarenheter och kunskaper.

Genus, socialt konstruerad identitet där subjekt kategoriseras som antingen maskulina eller feminina.

(Peoples, Vaughan-Williams, 2010:34)

Syfte

Syftet är att undersöka om den nuvarande svenska regeringens utfästelse att bedriva en feministisk utrikespolitik också har inneburit att den deklarerade utrikespolitiken blivit mer feministisk än tidigare regeringars deklarerade utrikespolitik. Fokus ligger på att undersöka en eventuell normativ eller ideologisk förändring där feminism får större utrymme i deklarerad utrikespolitik än tidigare. Med hjälp av realistisk teori kan feministisk teori kontrasteras med en teoretisk motpol. Avgränsning sker genom att det kommer vara officiella policydokument som ingår i undersökningen för att se dess ideologiska ståndpunkter och fokus kommer inte vara genomförande eller implementering. Målet för uppsatsen är att utreda om den nuvarande regeringens deklaration av feministisk utrikespolitik faktiskt har lett till tydligare och högre grad av feminism än tidigare regeringar som inte har denna uttalade inriktning.

Frågeställning

Frågeställningen för denna uppsats blir därmed: *På vilka sätt skiljer sig nuvarande regerings utrikespolitik från tidigare svenska regeringars utrikespolitik med avseende på feministiska respektive realistiska:*

- *Verklighetsuppfattningar*
- *Utopiska utgångspunkter*
- *Strategier*

Verklighetsuppfattningar, utopiska utgångspunkter och strategier används i frågeställningen för att de innefattas i analysmodellen varat, börat och gjort som uppsatsen kommer utgå ifrån och som också förklaras utförligt i metodavsnittet. Förväntningen från denna undersökning är en kontinuitet över valda regeringars retorik, både i fråga om realistisk teori och feministisk teori. I frågan om jämställdhet finns en dokumenterat hög acceptans och konsensus i svensk politik generellt sedan flera decennier tillbaka (Magnusson, 2000:78) vilket tyder på att jämställdhet borde vara återkommande i samtliga regeringars uttalanden och anföranden. Dock har denna kontinuitet delvis innehållit generella och vaga uttalanden och utan tydliga definitioner eller uppvisad förståelse för feminism som teori/er (Magnusson, 2000:90) vilket indikerar på att jämställdhetsfrågor och policyförslag uttryckts utan förståelsen för hur de ska infrias. När Wallström då säger att deras deklaration om feministisk utrikespolitik ska ta ”ett

steg till” och när regeringens handlingsplan visar indikatorer att ha både tydliga definitioner och genusanalytisk förståelse finns det ändå skäl att tro att regeringen nu är mer feministisk än tidigare regeringar (Handlingsplan, 2017:3). Givet den svenska utrikespolitikens förändras långsamt och succesivt (Agrell, 2012:107) är det också troligt att den förändring som förväntas utläsas inte kommer vara omfattande utan en gradskillnad mot mer uttalad feminism. Om resultatet inte visar på en ökning av feminism, så kan realismen användas som förklaringsmodell till varför feminism utvecklingen inte skett trots dess tydliga ambition.

Design och Metod

I denna sektion kommer klargöranden för hur frågeställningen ska besvaras. Val av fall, som är Sveriges regeringar vid olika tidpunkter, motiveras först för att sedan förklara vald forskningsdesign och dess lämplighet för att uppfylla uppsatsens syfte. Sedan motiveras valet av kvalitativ textanalys som metod och redogörelse för operationalisering, material och analyschema, vilket kommer ske genom användande av analysmodellen varat, börat och görat. Genom användandet av idealtyper förankras analysmodellen teoretiskt. Slutligen sammanställs det schema som kommer användas för analysen.

Sveriges regeringar valdes som fall då det är Sveriges feministiska utrikespolitik som är av intresse i uppsatsen. Som första land att deklarerera sin utrikespolitik som feministisk kan fallet Sverige hävdas vara en unik möjlighet att undersöka feminismens genomslag inom utrikespolitik. Ramen för denna uppsats är att undersöka om regeringen som har deklarerat sin utrikespolitik som feministisk också i högre grad kommer uttala sig feministiskt än tidigare regeringar med annan deklarerad utrikespolitik. Men denna jämförelse i fokus, så är designen av beskrivande karaktär (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, Towns, Wängnerud, 2017:36).

Kvalitativ textanalys kommer användas som metod för att besvara frågeställningen. Valet motiveras då förståelse för helheten i valda texter, här olika typer av policydokument, är det centrala. Syftet i uppsatsen kräver att analysen ska kunna utläsa gradskillnader och även det som skrivs implicit såväl som explicit (Esaiasson et.al, 2017:210). Ett systematiserat tillvägagångssätt med klassificering av innehållet i texterna motiveras då syftet är att använda denna kategorisering för att kunna utläsa de centrala inslagen av feministisk utrikespolitik (Esaiasson et.al, 2017:213). Kvalitativ textanalys har vissa likheter med kvantitativ innehållsanalys. För att effektivt analysera policydokumenten kvalitativt, behövs också inslag av förekomst, omfattning och dignitet som brukar kopplas till den kvantitativa innehållsanalysen. Undersökningen kommer sedan utvecklas vidare genom noggrann läsning av texten för att se både det som skrivs explicit och implicit, samt se helheten och gradskillnaderna som hör den kvalitativa textanalysen till (Esaiasson et.al, 2017:198).

Uppsatsen design är en jämförande fåfallsstudie. Valet motiveras av att fokus ligger på ett specifikt fenomen, den svenska feministiska utrikespolitiken. Mest-lika-design, där tidigare

regeringar som liknar nuvarande regering i största möjliga utsträckning används som jämförelsepunkt, kan ses fördelaktigt med motiveringen att utröna om den svenska utrikespolitiken var feministisk i lika hög grad *innan* den deklarerade sig som feministisk. Jämförelse mellan tidigare och nuvarande svenska regering ger möjlighet att utläsa om utrikespolitiska uttalanden har blivit mer feministisk sedan den nuvarande regerings deklARATION eller om den svenska utrikespolitiken redan tidigare hade feministiskt fokus i lika hög grad. Feminism som teoribildning inom internationella relationer är ett relativt nytt fenomen och därför är det rimligt att anta att det haft genomslag i utrikespolitik först på senare tid. Därför kommer regeringar så nära i tid som möjligt väljas. Utöver tidsaspekten är också ideologisk likhet centralt (Esaiasson et.al, 2017:103). Validiteten för uppsatsen kräver både närhet i tid och ideologisk likhet och därför kommer denna uppsats undersöka både regeringen närmast i tid (borgerliga regering 2010–2014) och den närmsta socialdemokratiska regeringen (socialdemokratisk regering 2002–2006) för att också undersöka en regering så lik ideologiskt som möjligt (SCB, 2017).

Varat, Börat, Görat

Syftet med uppsats är att undersöka nuvarande regerings deklarerade feministiska utrikespolitik och jämföra med tidigare utvalda regeringar. Därmed kommer analysmodellen varat, börat och görat användas för att besvara frågeställningen. Analysmodellen som används är vanlig för idéanalys. Den kan användas för att analysera utrikespolitik utifrån ideologiskt perspektiv och genom kategorisering i tre dimensioner (Brommesson & Ekengren, 2012:5). Först varat som syftar till verklighetsuppfattningar, alltså hur en aktör upplever att ett tillstånd är. Den andra dimensionen, börat, innebär utopiska utgångspunkter, moraliska uppmaningar eller övertygelser. Slutligen analyseras görat, det vill säga de strategier, rekommendationer och medel som används av aktörer för att uppnå sin utopi (Esaiasson et.al, 2017:142).

Operationalisering

Jämförelsen mellan deklarerad feministisk utrikespolitik och tidigare icke-deklarerad feministisk utrikespolitik kommer mätas genom att analysera de olika regeringarnas utrikesdeklARATIONER. Detta för att undersöka om nuvarande regering, utifrån idealtyperna, har feminism mer uttalat i sina deklARATIONER och de valda regeringarnas internationella anförande i generalförsamlingens årliga debatt. Varje regering kommer analyseras var för sig, men jämförelsen sker mellan nuvarande regering och de andra utvalda regeringarna var för sig. Däremot syftar inte uppsatsen till att jämföra de två tidigare regeringarna sinsemellan.

Idealtyper kommer att användas för att definiera och teoretiskt förankra de tre kategorierna verklighetsuppfattningar, utopiska utgångspunkter och strategier. Idealtyper innebär att konstruera idealtypiska karaktärsdrag för teorier. Idealtyper fungerar alltså som analytiskt verktyg för att sortera materialet till respektive teori, men även sortera bort från resultatet om det inte passar in i analyschemat (Bergström & Boreús, 2012:150). Idealtyper brukar rekommenderas för att undersöka gradskillnader och då uppsatsen syftar till att jämföra en deklarerad feministisk utrikespolitik med tidigare icke-deklarerad feministisk utrikespolitik anses denna metod kunna synliggöra de potentiella ideologiska gradskillnaderna (Esaiasson, 2017:140). Realismen används för att skapa polära idealtyper (Esaiasson, 2017:141).

Realism kommer användas som en kontrasterande teori då den som teoribildning är feministisk teoris motpol inom internationella relationer. Valet görs med motiveringen att teorierna är varandras motpoler. Då är det också rimligt att anta att om feministisk teori återfinns i hög grad, så kommer inte realistisk teori vara framträdande. Realism kan också bidra som förklaring om resultatet visar att de feministiska karaktärsdragen inte får ökat utrymme i deklARATIONER och anföranden. Genom att införa realismen går det även att återkoppla till den större debatten inom internationella relationer mellan traditionella perspektiv respektive de nyare mer kritiska teorierna som feminism.

För att uppnå en hög resultatvaliditet krävs både frånvaro av systematiska fel, kallat begreppsvaliditet, samt frånvaron av osystematiska fel som tillsammans ger en god resultatvaliditet. För att uppnå begreppsvaliditet måste tydlig koppling mellan teori och operationalisering finnas, så uppsatsens mätinstrument är träffsäkert och teoretiskt förankrat (Esaiasson et.al, 2017:60). Den andra komponenten för en god resultatvaliditet är reliabilitet, vilket innebär frånvaro av slump- och slarvfel. Slarvfel undviks genom tydliga ramar för hur materialet ska analyseras. För att undvika fel baserat på slump eller slarv kommer tid sättas av kontinuerligt för pauser för att motverka trötthet. För att minimera stress och undvika högt stresspåslag innan inlämning fastställs en tidsplan arbetet med uppsatsen (Esaiasson, 2017:64). Kombinerat med att tydligt redogöra för hur uppsatsen ska genomföras och möjliggöra att undersökningen kan replikeras, ska det sammantaget bidra till en god validitet för uppsatsen.

Material

Det är de valda svenska regeringarnas utrikesdeklarationer som kommer analyseras. Avgränsning sker vid tre olika regeringar och en mandatperiod vardera, socialdemokratisk regering 2002–2006, borgerlig alliansregering mellan 2010–2014 och nuvarande rödgröna koalitionsregering från 2014 fram tills nutid 2017. Val av utrikesdeklarationerna motiveras med att de tydligt beskriver vad varje regering betonar som viktigast utrikespolitiskt. De bedöms som policydokument relevanta för att undersöka såväl verklighetsuppfattning, utopiska utgångspunkter samt strategier.

För att fördjupa undersökningen och förstå valda regeringars utrikespolitik, så kommer valda regeringars uttalanden inom Förenta Nationerna (FN) också användas som material. Institutionen har en tydlig koppling med det internationella jämställdhetsarbetet och är ofta refererad till i regeringarnas deklarerationer (Utrikesdeklaration 2013:2014:2015: 2016:2017). För att få så liknande policydokument som möjligt att jämföra kommer de olika regeringarnas anföranden i generalförsamlingens årliga generaldebatt användas. I dessa anförande klargör regerings- och statschefer sin stats ståndpunkter på globala frågor och konflikter (FN, 2017).

Utöver utrikesdeklarationer och anföranden i generalförsamlingen finns även Utrikesförvaltningens handlingsplan för feministisk utrikespolitik som mer specifikt listar mål och fokusområden som är centrala för nuvarande feministiska utrikespolitiken (Utrikesdepartementet, 2016:2017). Handlingsplanen kommer inte vara med i analysen för att göra jämförelsen så likvärdig som möjligt. Men då den feministiska utrikespolitiken är det mest centrala för uppsatsen går det inte heller att inte förhålla sig till det. Istället för att utesluta handlingsplanen helt kommer det redogöras för innan analysen och bidra till förståelse för nuvarande regerings feministiska utrikespolitik, men inte inkluderas i jämförelsen mellan tidigare regeringar. Avgränsning sker till en handlingsplan.

Det är viktigt att poängtera att materialet som undersöks i uppsatsen är officiella dokument och det inte går att utesluta att det finns tendens att framställa sig själv i bästa möjliga dager. Men, då syftet för uppsatsen bland annat är att förstå och undersöka valda regeringars verklighetsuppfattningar av deklarerad utrikespolitik, ses materialet ändå som det mest relevanta för att besvara uppsatsens frågeställning (Esaiasson et.al, 2017:295).

Analysschema

Texterna kommer analyseras systematiskt med nedanstående frågor som mall för att koda de olika textavsnitten. Ytterligare förtydligande över hur textanalysen kommer gå till, se bilaga 1 där tydliga avläsningsinstruktioner finns. Bilagan används för att förstärka transparensen i undersökningen och därmed dess reliabilitet, då undersökningen därmed går att replikera med hjälp av instruktionerna i bilagan. Kodningen kommer innebära att markera avsnitt i texterna som kan svara på de i förtid ställda frågeställningarna om verklighetsuppfattning (V), utopi (U) och strategier för att uppnå utopi (S) (Esaiasson et.al, 2017:229).

Kodningstabell.

<i>Frågeställningar:</i>	<i>Nyckelord</i>	<i>Kod</i>
Hur framställs fenomenet? Hur är det? Varat.	Verklighetsuppfattning	V
Hur borde det vara? Börat.	Utopiska uppfattningar	U
Hur problemet ska gå från hur det är till hur det bör vara. Görat.	Strategier	S

För att ha ett systematiskt tillvägagångssätt blir kodningsprinciper relevanta, speciellt där textavsnittet eller meningen i fråga är svårdefinierad. Om textavsnittet kan appliceras i mer än en kategori, kommer det användas och placeras i den kategori den främst berör, men fortfarande belysas att avsnittet innehåller fler än en kategori (Esaiasson et.al, 2017:207–208). Kodningstabellen appliceras sedan på uppsatsens teoretiska ramverk för att sammanställa det färdiga analyschemat. Verklighetsuppfattning, utopiska utgångspunkter och strategier definieras med hjälp av idealtyperna realismen och feministisk teori som redogjorts i teoriavsnittet och sammanställs i analyschemat. Stöd för utformningen för realismen som idealtyp finns i både teorin och i tidigare forskning då den har använts frekvent (Brommesson & Ekengren, 2012:6–7). Feministisk teori som idealtyp har inte kunnat identifierats i tidigare forskning. Den feministiska idealtypen skapas därmed med stöd och tydlig förankring i teorin.

Analysschema.

<i>1. Feministisk teori</i>	<i>Karaktärsdrag</i>
Verklighetsuppfattning	Världsordning där kvinnor missgynnas och underordnas. Kvinnor är i högre grad exkluderade från det internationella systemet. Kvinnor är ingen homogen grupp.
Utopiska uppfattningar	Uppnå jämställdhet.
Strategier	Synliggöra olika kvinnors perspektiv och upplevelser. Ta på genuskänsliga linser samt använda genus som analysverktyg inom IR. Verka för representation av kvinnor inom alla nivåer. Verka för lika rättigheter mellan könen. Verka för en jämställd resursfördelning mellan könen.
<i>2. Realism</i>	<i>Karaktärsdrag</i>
Verklighetsuppfattning	Det internationella systemet är anarkiskt. Suveräna stater är viktigaste aktören och de strävar efter makt.
Utopiska uppfattningar	Säkra den egna statens säkerhet och överlevnad.
Strategier	Ha militär kapacitet. Behålla maktbalansen.

2017 års handlingsplan för feministisk utrikespolitik

Handlingsplanen är ett viktigt dokument för förståelsen av nuvarande regerings verksamhetsplan för den feministiska utrikespolitiken. För att bevara en jämlik jämförelse i analysen kommer handlingsplanen inte behandlas där, men då uppsatsen kretsar kring just den feministiska utrikespolitiken kommer den redogöras för. Utifrån handlingsplanen finns det goda förutsättningar för en feministisk utrikespolitik. Det poängteras att analyserna ska vara intersektionella och ta hänsyn till att kvinnor och flickor inte är enhetliga grupper utan har olika identiteter, inflytande livsvillkor och behov. Vikten av ett genusanalytiskt förhållningssätt betonas genomgående ”En grundbult i arbetet är kunskap. Därför behöver vi

samla in rättvisande data och göra analyser som belyser jämställdhet och makt” (Handlingsplan 2017:3) och förståelse för normer och konstruktionen av manligt och kvinnligt framgår, där motverkandet av destruktiva maskuliniteter betonas (Handlingsplan, 2017:5) och inkluderingen av män och pojkar i jämställdhetsprojektet (Handlingsplan, 2017:7). Jämställdhet är för nuvarande regering både ett mål i sig själv och ett instrumentellt mål för att uppnå andra utrikespolitiska mål. ”Sveriges feministiska regering vill förverkliga visionen. Jämställdhet är ett mål i sig, men också en förutsättning för att nå andra övergripande mål som fred, säkerhet och hållbar utveckling.” (Handlingsplanen, 2017:4).

Återkommande i regeringens retorik är de fyra R:en, kvinnlig representation, rättigheter, resurser samt realia för att förklara sina utgångspunkter. Dessa betonas starkt i handlingsplanen. Representation innebär att kvinnor ska finnas med i beslutsprocesser på alla nivåer. Rättigheter gäller fokus på säkerhetsställande av kvinnors och flickors mänskliga rättigheter och motverkande av våld och diskriminering av kvinnor. Resurser innebär att främja kvinnor i fördelning av tillgångar och resurser. Realia innebär att detta arbete alltid måste föras på grundval av så goda kunskaper som möjligt gällande kvinnors villkor i världen (Handlingsplanen, 2017:10). Med denna plan som grund är möjligheterna att i sina uttalanden bedriva en feministisk utrikespolitik goda.

Analys

Varje utvald regering och deras policydokument analyseras i ordning utefter idealtyperna av feministisk teori och realism med deras karaktäristiska verklighetsuppfattningar, utopiska utgångspunkter samt strategier. Materialet kommer redogöras för i omvänd kronologisk ordning.

Regering 2014–2017

Verklighetsuppfattningar

De realistiska verklighetsuppfattningarna är att det internationella systemet är anarkiskt och att suveräna stater, som alla är makt drivna, är de viktigaste aktörerna. Regeringen betonar i samtliga deklARATIONER internationella institutioner som EU och FN, vilket snarare talar emot uppfattningar att det internationella systemet är anarkiskt men också att suveräna stater är de viktigaste aktörerna på den internationella arenan (Utrikesdeklaration 2015:2016:2017). I 2017 års anförande i generalförsamlingen fastslogs att "Our time is also marked by the return of geopolitical rivalries, and of isolationism." Dock poängterades senare i anförandet att geopolitik och nollsummespel är en felaktig logik som inte alls skapar säkerhet (UNGA, 2017). Det gör att det första citatet inte tolkas som en verklighetsuppfattning regeringen har, utan snarare som kritik av ett säkerhetspolitiskt perspektiv som bygger på felaktig logik.

De feministiska verklighetsuppfattningarna är att kvinnor missgynnas och underordnas i världsordningen, att de är exkluderade i det internationella systemet och att kvinnor inte är en homogen grupp. De två första verklighetsuppfattningar uttrycks explicit både i utrikesdeklARATIONER och anföranden i generalförsamlingen. I samtliga policydokument som undersökts återfinns en verklighetsuppfattning att världen inte är jämställd och detta är till kvinnor och flickors nackdel. Uppfattningen att kvinnor exkluderas från det internationella systemet återfinns i 2015 års utrikesdeklaration: "Kvinnors delaktighet i beslutsfattande ska stärkas såväl i länder med fred som i länder i konflikt eller där återuppbyggnadsarbete pågår." Textavsnittet tolkas även som en strategi, men det tydliggör också regeringens verklighetsuppfattning om kvinnors exkludering i det internationella systemet. Verklighetsuppfattningen att kvinnor inte är en homogen grupp framkommer inte uttryckligen, men könsidentitet inkluderas vid synliggörande av olika typer av diskriminering,

vilket kan tolkas underförstått som att kvinnor inte är homogena som grupp (Utrikesdeklaration, 2017).

Utopiska utgångspunkter

Realistiska utopiska utgångspunkter, att säkra sin egen stats överlevnad och säkerhet, är givetvis en viktig grundförutsättning för att Sverige ska kunna ha en utrikespolitik. Betoning ligger dock på att säkerhet är något som skapas gemensamt genom samarbete. 2015 års utrikesdeklaration inleds med att säga ”Vi lever i en ödesgemenskap, och vi gör det i en mer osäker tid.” En kollektiv syn på säkerhet är inte överensstämmande med realistisk utgångspunkt, men det kan också tolkas implicit som en nuvarande nödvändig allians, då mycket fokus ligger på säkerhet i närområdet (Utrikesdeklaration 2015:2016:2017). Men å andra sidan ges global säkerhet och mänskliga rättigheter ett egenvärde, så regeringens utopiska utgångspunkter tolkas inte stämma överens med de realistiska.

De feministiska utopiska utgångspunkterna, att uppnå jämställdhet, är återkommande och uttrycks explicit. I samtliga anföranden och utrikesdeklarationer betonas jämställdhet som en utrikespolitisk utopisk utgångspunkt. Målet att motverka könsdiskriminering är genomgående och fokus ligger på kvinnor och flickor. I 2015 års deklaration sades ”Nu formas en feministisk utrikespolitik vars mål är att motverka diskriminering av kvinnor, förbättra kvinnors villkor samt bidra till fred och utveckling”. I slutet när värderingar som ska forma den svenska utrikespolitiken listas, deklarerar även att ”...jämställdhet och en feministisk utrikespolitik, eftersom mänskliga rättigheter också är kvinnors rättigheter” (Utrikesdeklaration, 2015). Jämställdhet, beskrivs i 2016 års anförande till generalförsamlingen som ”The great unfinished business of the 21th century.”

Strategier

Realistiska strategier är användandet av huvudsakligen militära medel och att behålla maktbalansen i det internationella systemet. Militär beredskap som strategi uttrycks som relevant men då för att kunna ge militärt stöd och samarbeta med andra aktörer som FN, EU, Nato och OSSE (Utrikesdeklaration, 2015:2). Dock så sägs i samma deklaration ”Samtidigt som situationen i närområdet gör det nödvändigt att förstärka Sveriges försvarsförmåga vidareutvecklar vi våra militära samarbeten.” (Utrikesdeklaration, 2015:2). Utifrån detta textavsnitt går det att utläsa att militär förmåga är nödvändigt för Sveriges maktbalans i det

geografiska närområdet. Denna uppfattning förstärks då Finland omnämns i samtliga utrikesdeklarationer som särskild försvarspolitisk bundsförvant (Utrikesdeklaration 2015:2016:2017).

Feministiska strategier för att uppnå jämställdhet är synliggörandet av olika kvinnors perspektiv och upplevelser, användandet av genuskänsliga linser och genus som analysverktyg inom IR, arbeta för representation av kvinnor inom alla nivåer, verka för lika rättigheter mellan könen samt verka för en jämställd resursfördelning mellan könen. Kvinnor och flickor beskrivs främst utan synliggörandet av olika perspektiv och upplevelser, vilket kan ses i motsats till deras verklighetsuppfattning att kvinnor som grupp inte är homogen. Dock kan de frågor som berörs hävdas vara universella och därför beskrivna som ett generellt problem för kvinnor och flickor.

De strategier som tydligast framkommer är de om lika rättigheter och resurser mellan män och kvinnor samt representation av kvinnor inom alla nivåer. I 2015 års deklaration står det att regeringen fokuserar på "...att stärka kvinnors rättigheter, öka kvinnors tillgång till resurser och öka kvinnors representation." Stärkandet av kvinnors representation berörs i samtliga texter, bland annat genom stärkandet av kvinnors inflytande i fredsprocesser. 2016 års anförande i generalförsamlingen betonades den svenska feministiska utrikespolitiken och strategierna rättigheter, representation och resurser behandlades: "To increase women's participation in peace processes: secure protection against gender-based violence in humanitarian crises; and strengthen women's political and economic empowerment."

Unikt för anförandet i relation till utrikesdeklarationer är förslag på strategier med explicit fokus på resurser och att FN ska använda genus som analysverktyg (UNGA, 2016:2) som också stämmer överens med den feministiska strategin. Utdrag ur anförandet från 2016 tydliggörs också att enskilda medlemsstater måste ta ansvar för att uppnå jämställdhet och inte bara hänvisa till institutioner inom FN "As a government proudly pursuing a feminist foreign policy, we call for a true shift in the way we approach global gender equality work. Of course, UN Women has a key role. But so do we, as member states." På samma sätt förespråkas att FN ska använda strategierna av genusanalys i sina freds- och konfliktanalyser och ha genus-ansvarig budget och inte bara rekommendera dessa strategier till nationell nivå. "By improving the gender balance in the UN system and having a gender-responsive budget of its own – not only recommending it to national governments. By using gender-

disaggregated data when dealing with matters of peace and conflict, including in the Security Council – not only advising it for national action plans on 1325.” (UNGA 2016:2).

Regering 2010–2014

Verklighetsuppfattningar

I allt undersökningsmaterial finns en betoning på vikten av EU och FN som viktiga institutioner i det internationella systemet, vilket snarare talar emot den realistiska verklighetsuppfattningen om anarki. I 2014 års deklARATION kritiseras även ”nollsummespelets felaktiga logik” vilket tyder på att regeringens verklighetsuppfattning inte överensstämmer med den realistiska uppfattningen att staten är viktigast i ett anarkiskt internationellt system. I 2013 års deklARATION betonas också säkerhet ur ett globalt perspektiv snarare än från den realistiska statscentrerade, då uppfattningen är att nationalstater inte själva kan möta de numera globala utmaningarna.

De feministiska verklighetsuppfattningarna uttrycks tydligast och med mest dignitet i Reinfeldts anföranden i generalförsamlingen. I UNGA 2011 sades: ”I am referring to maybe the most important human rights failure of all. At least the one that affects the largest number of human beings. I am referring to the unmet human, economic and social rights for 3.5 billion women and girls. They make up half of the world. But they are not allowed to fulfil their potential as powerful drivers of economic development as well as of peace and security.” Detta uttalande kopplas till feministisk verklighetsuppfattning att kvinnor och flickor är underordnade och missgynnade i världen idag.

Exkluderingen av kvinnor i det internationella systemet lyfts också i samma anförande: ”At the same time - standing here, mid-2011, there are still countries who do not allow women to vote. And in only 28 countries has women's parliamentary representation reached a critical mass of 30 percent or more. Only 19 women are leading their countries as elected heads of state or government.” I anförandet från 2013 tas även transpersoners mänskliga rättigheter upp, vilket kan tolkas som en verklighetsuppfattning där kvinnor inte är en homogen grupp.

Utopiska utgångspunkter

Realistiska utopiska utgångspunkter återfinns i undersökningsmaterialet för denna regering. Med uttalandet från 2013 års deklARATION ”Att bidra till nationens säkerhet är en av utrikespolitikens huvuduppgifter” förstärks den realistiska utgångspunkten att i slutändan

måste staten alltid ha som mål att säkra sin egen överlevnad. Även i 2014 års utrikesdeklaration där det betonas att varje EU-land, trots samarbete, ska få avgöra sina egna säkerhetspolitiska val, vilket ytterligare styrker att staten bör vara i fokus för frågor om säkerhet (2014:8). Trots dessa uttalanden är det genomgående andra utopiska utgångspunkter som framkommer i undersökningsmaterialet, främst om global säkerhet, utveckling och mänskliga rättigheter, vilket inte passar in med den realistiska idealtypen.

Feministiska utopiska utgångspunkter, att uppnå jämställdhet, återfinns tydligast i anförandena i generalförsamlingen. Bristen på jämställdhet beskrivs i 2011 års anförande som ”And this is not fair. It is not just. And it makes no sense.” vilket explicit stämmer in med feministisk teorins utopiska utgångspunkt att kvinnors underordning måste ersättas med jämställdhet. Regeringens utgångspunkter är dels att jämställdhet är rätt och smart ekonomiskt men också att jämställdhet är moraliskt rätt (UNGA: 2012:2013). I utrikesdeklarationerna framförs utgångspunkterna inte med samma dignitet. Målet med en jämställd värld uttrycks istället mer i samband med andra mänskliga rättigheter. I 2013 års deklaration står ”Vi verkar för en jämställd värld. En värld där alla människors rättigheter respekteras, oavsett kön, hudfärg, tro eller sexuell läggning.” Utgångspunkten upprepas i 2014 års deklaration: ”Sverige vill se nya universella mål för en hållbar utveckling som innefattar demokrati, mänskliga rättigheter, jämställdhet, klimat och miljö samt frihet från våld” (Utrikesdeklaration, 2014:8).

Strategier

Realistiska strategier är användandet av främst militära medel samt att behålla maktbalansen i det internationella systemet. Militär kraft omnämns som relevant inom säkerhetspolitiken, men då med grund i samarbete med antingen andra nordiska länder, EU, FN eller Nato (Utrikesdeklarationen 2012:3). I 2012 års utrikesdeklaration sades i anslutning till EU att ”Så kan vi bäst ta till vara också våra nationella intressen, och så kan vi bäst främja de universella värden som är våra.” Det går implicit att utläsa att regeringen har en realistisk strategi att den politiska alliansen har ett instrumentellt värde för statens överlevnad och för att uppnå nationella intressen. Maktbalans som strategi omnämns aldrig uttryckligen, men i 2014 års deklaration framkom ”I takt med att världen förändras söker vi också nya vägar, nya samarbetspartners och nya arbetssätt för att främja våra värderingar och ta till vara våra intressen” (Utrikesdeklaration, 2014:10). Textutdraget går implicit att förstå som att gällande

förändringar i det internationella systemet balanserar regeringen alltid med egna intressen i åtanke.

Den feministiska strategin som mest frekvent och explicit omnämns är kvinnors rättigheter. I sista sektionen i deklARATIONEN för 2014 nämns att: ”Sverige ska ha en modern, jämställd utrikesförvaltning som finns på plats där den behövs” som kategoriseras som strategi för kvinnlig representation på alla nivåer (Utrikesdeklaration, 2014:10). Ytterligare feministisk strategi uttrycks i 2014 års deklARATION: ”Regeringen fortsätter därför satsningen på hälsa för att rädda kvinnors och barns liv. I detta syfte prioriterar regeringen bland annat arbetet för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter samt sanitet.” samt ”Kvinnors säkerhet och påverkan i fredsprocesser är av yttersta vikt och därför fortsätter genomförandet av FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 att vara centralt.” vilket också prioriterar representation. (Utrikesdeklaration, 2014:7). Vikten av kvinnor som förvärvsarbetare och företagare är en annan feministisk strategi som kan utläsas som ett sätt att öka kvinnors resurser genom att möjliggöra deras plats i den offentliga sektorn (Utrikesdeklarationen 2012:2014). Andra strategier som synliggörande av olika kvinnors perspektiv, användandet av genuskänsliga linser samt genusanalys inom IR återfinns inte alls i lika hög grad och inte heller mer än underförstått, exempelvis med referens till det ramverk som ligger till grund för FN:s resolutioner 1325.

Regering 2002–2006

Verklighetsuppfattningar

Det internationella systemets anarkiska tillstånd framkommer inte. I motsats till den realistiska verklighetsuppfattningen betonas snarare den viktiga roll som internationella institutioner FN och EU har i det internationella systemet samt att FN som institution har legitimitet att intervensera i stater under vissa villkor (Utrikesdeklaration, 2004:2005). På samma sätt motsätts verklighetsuppfattningen att stater skulle vara den viktigaste aktören, då statssuveräniteten explicit kritiserar som otillräckligt skydd i de fall brott mot mänskliga rättigheter tillåts fortgå (Utrikesdeklaration, 2004).

Realistiska begrepp som upprustningsspiral och statssuveränitet används för att beskriva konfliktområden eller det internationella klimatet (Utrikesdeklaration 2003:2005) (UNGA,

2003). Dessa begrepp användes dock för att antingen problematisera eller för att dementera en felaktig världssyn. Realismens logik anses inte önskvärd, men regeringen förhåller sig alltjämt till den under hela mandatperioden. Det är inte en verklighetsuppfattning regeringen delar, men som de problematiserar att andra stater har och implicit blir den en genomgående del av undersökningsmaterialet.

Feministiska verklighetsuppfattningen att kvinnor missgynnas och underordnas återfinns genomgående, bland annat i följande uttalande ”Förtryck och diskriminering av kvinnor är ett grundläggande hinder för utveckling.” (Utrikesdeklaration, 2004). Den feministiska verklighetsuppfattningen att kvinnor exkluderas från det internationella systemet får explicit utrymme, exempelvis i 2003 års anförande till generalförsamlingen sades ”In 2001 Anna Lindh’s 11 years old son David accompanied her to the UN. Upon entering the General Assembly he asked: “Mom, where are all the women?”. He saw what many of us seem blind to. There are too few women here, as in many decision-making bodies around the world.” Från detta textavsnitt går det att utläsa den feministiska utopiska utgångspunkten att kvinnors exkludering i det internationella systemet är negativt och något som bör förändras. Slutligen, när materialet berör kvinnor benämns de som en grupp, det har inte gått att utläsa utdrag som belyser att kvinnor också inbördes är olika med olika upplevelser av underordning.

Utopiska utgångspunkter

Realismens utopiska utgångspunkter går att utläsa i vikten som regeringen lägger på säkerhets- och försvarspolitik, framförallt den militära alliansfriheten. Givetvis är även Sverige som stat viktigt för den svenska regeringen. I 2006 års utrikesdeklaration poängteras att alla stater måste ta ansvar för mänsklig säkerhet, vilket bottnar i statssuveränitet. Fokus är dock mänsklig säkerhet istället för nationalstatens överlevnad och ansvar istället för statssuveränitet som absolut. Sveriges rätt att själv utforma och bestämma sin säkerhets- och försvarspolitik i syfte att försäkra sig om överlevnad står också fast som något önskvärt, vilket kan utläsas med den frekventa betoningen av Sverige som militärt alliansfritt (Utrikesdeklaration, 2004:2006).

Den feministiska utopiska utgångspunkten att uppnå jämställdhet framkommer mest frekvent invävda i verklighetsuppfattningar eller strategier för att uppnå jämställdhet. I 2003 års anförande i generalförsamlingen sades ”Women’s equal rights to education, to a professional career, to participate in politics, are not a threat to men. The absence of these rights is a threat

to the progress of mankind.” Textavsnittet problematiserar bristen på jämställdhet och kopplas till att det är något som bör förändras till fördel för alla människor. Genomgående är det inte uttryckligt formulerat att jämställdhet har ett moraliskt egenvärde, utan kopplas oftast som ett instrumentellt verktyg för att uppnå utveckling och säkerhet.

Strategier

Realismens strategier är främst användandet av militära medel samt att behålla maktbalansen i det internationella systemet. Även om maktbalans inte nämns explicit finns det uttalanden som ändå belyser vikten av att behålla balans i relation med andra stater, särskilt inom sitt närliggande geografiska område. Samarbete och intresseutbyte med Ryssland lyfts i flertalet deklARATIONER som ett sätt att hålla regionen stabil. Den realistiska strategin att ha militär kapacitet uttrycks i samband med deras säkerhetspolitiska linje att ha en militär alliansfrihet, så att Sverige har en militär beredskap men använder beredskapen på egna villkor. I 2003 års utrikesdeklaration sades ”Vi ska ha den civila och militära förmåga som krävs för att snabbt kunna ställa upp när vi behövs, i de former som vi själva väljer.”

Feministiska strategier som kan utläsas i materialet fokuserar på kvinnors rättigheter, oftast med koppling till hälsofrågor som sexuella- och reproduktiva hälsa, minskad mödradödlighet men också att motverka människohandeln där kvinnor utsätts mer än män. När kvinnor omnämns och strategier presenteras, är det tillsammans med barn som ”kvinnor och barn” eller med män inräknade ”män, kvinnor och barn”. Ytterligare en kombination var ”women and worker’s rights” (UNGA, 2004:6) och även om inkluderingen i sig inte är i motsats med feministiska strategier, så kan det hävdas att digniteten avtar och textavsnitten tolkas mer som generella utvecklingsmål. Resolution 1325 används som ramverk (Utrikesdeklaration, 2004:2006) och med den nationella handlingsplanen som ska hjälpa till att efterleva resolutionen kan det underförstått förstås ha ett genusanalytiskt förhållningssätt (Utrikesdeklaration, 2006:5). Underförstått kan det hävdas att en nationell handlingsplan för efterlevandet kräver genusanalys, men det behandlas inte vidare.

För att sammanställa följer två matriser nedan som sammanställer analysen i undersökningsmaterialet för vardera idealtyper.

Feministisk teori.

Feministisk teori	<i>Regering</i> 2014–2017	<i>Regering</i> 2010–2014	<i>Regering</i> 2002–2006
Verklighetsuppfattning: Kvinnor är missgynnade och underordnade.	Ja.	Ja.	Ja.
Kvinnor är i högre grad exkluderade från det internationella systemet.	Ja.	Ja.	Ja.
Kvinnor är en heterogen grupp.	Ja, implicit.	Ja, implicit.	Nej.
Utopisk utgångspunkt: Uppnä jämslälldhet.	Ja, ett mål i sig själv.	Ja, ett mål i sig själv.	Ja, som instrumentellt mål.
Strategi: Synliggöra olika kvinnors perspektiv och upplevelser	Nej.	Nej.	Nej.
Använda genuskänsliga linser och genus som analysverktyg inom IR.	Ja, explicit.	Ja, implicit inom ramen för resolution 1325.	Ja, implicit inom ramen för resolution 1325.
Representation av kvinnor på alla nivåer.	Ja, i samtliga.	Ja.	Ja.
Verka för lika rättigheter mellan könen.	Ja, uttryckligen kvinnors rättigheter.	Ja, tillsammans med barns rättigheter.	Ja, tillsammans med barns rättigheter.
Verka för en jämställd resursfördelning mellan könen.	Ja, i samtliga.	Ja.	Ja.

Vad matrisen ovan visar är att feministiska verklighetsuppfattningar, utopiska utgångspunkter samt strategier förekommer i samtliga regeringar. De viktiga skillnaderna som kan utläsas

mellan nuvarande regering och de två övriga regeringarna är hur frekvent och med hur stor dignitet de uttalas. Verklighetsuppfattningarna om missgynnande och underordnande, exkludering från det internationella systemet förekommer uttryckligen i samtliga regeringars uttalanden och anföranden, men att kvinnor som grupp är olika i upplevelser och perspektiv återfanns bara underförstått i nuvarande regering och regeringen från 2010–2014 medan regeringen från 2002–2006 inte berörde frågan alls. Vad gäller den utopiska utgångspunkten att uppnå jämställdhet var det också något alla uttalat hade som mål, men de två senaste regeringarna betonade jämställdhet som ett mål i sig självt medan regering 2002–2006 nämnde det som ett instrumentellt mål för att uppnå andra utopier, vilket gör att digniteten är större nu. Feministiska strategier omnämns allihop, med undantag av synliggörande av olika kvinnors upplevelser. Men strategin om genusanalys sker bara uttryckligen hos nuvarande regering. De övriga regeringarna berör inte genusanalys mer än att de ska arbeta inom FN:s normativa ramverk med hänvisning till FN:s resolutioner. Lika rättigheter, representation och resurser uttrycks mest frekvent och med högst dignitet av nuvarande regering. Specifikt att kvinnor och flickors rättigheter får stå för sig själva med egen relevans, medan det i tidigare regeringar omnämns med andra grupper och andra mål som är viktiga att uppnå. Feministiska strategier var den kategori där högst grad av förändring observerades.

Den viktigaste skillnaden mellan nuvarande regering och regeringen mellan 2010–2014 är att nuvarande regering är mer konsekvent och betonar återkommande de feministiska verklighetsuppfattningarna, utopiska utgångspunkterna och strategierna. Helheten av materialet anger en högre av konsekvens och intensitet, även om det inte syns i matrisen. Skillnaden mellan nuvarande regering och regeringen mellan 2002–2006 är mer distinkt, men även här är det viktigt att betona skillnaden i konsekvens och dignitet, även där matrisen anger samma värde, när man analyserar hela materialet.

Realism.

Realism	<i>Regering</i> 2014–2017	<i>Regering</i> 2010–2014	<i>Regering</i> 2002–2006
Verklighetsuppfattning: Det internationella systemet är anarkiskt.	Nej.	Nej.	Nej.
Suveräna stater är viktigaste aktören och strävar efter makt.	Nej.	Nej.	Nej.
Utopisk utgångspunkt: Säkra den egna statens säkerhet och överlevnad.	Ja, implicit.	Ja, explicit.	Ja, implicit.
Strategi: Ha militär kapacitet.	Ja, för samarbete.	Ja, explicit.	Ja, för samarbete.
Behålla maktbalansen.	Ja, implicit.	Ja, implicit.	Ja, implicit.

Matrisen över realismens förekommande i valda regeringars uttalanden och anföranden ska inte missförstås som att dessa utopiska utgångspunkter och strategier var framträdande. De hade liten eller enbart underförstådd plats i de policydokument som undersöktes vilket måste speglas i matrisen, men med förståelsen att realismen hade genomgående liten plats i dokumenten. Istället för anarki betonas multilateralt samarbete och istället för betoning på stater som viktigaste aktören är det internationella institutioner som ges hög prioritet för att uppnå mål av global säkerhet, inte enbart den egna statens överlevnad. Dock återkommer en koppling mellan global säkerhet och nationell säkerhet, i regering 2010–2014 uttrycks det explicit och regering 2002–2006 och nuvarande regering implicit. Statens säkerhet och överlevnad är en underförstådd utopisk utgångspunkt, men sammankopplat med andra utgångspunkter som inte stämmer överens med realistisk teori. Samma resonemang återfinns i regeringarnas strategier, då både militär kapacitet och maktbalans återfinns underförstått som relevant, men enligt premisser utanför realistisk teori som multilateralt samarbete och dess legitimitet samt utveckling av värderingar och mänskliga rättigheter i närområdet som i sin tur ger stabilitet.

Resultat

Syftet var att undersöka om den nuvarande svenska regeringens utfästelse att bedriva en feministisk utrikespolitik också har inneburit att den deklarerade utrikespolitiken blivit mer feministisk än tidigare regeringars deklarerade utrikespolitik. Frågeställningen var: *På vilka sätt skiljer sig nuvarande regeringens utrikespolitik från tidigare svenska regeringars utrikespolitik med avseende på feministiska respektive realistiska:*

- *Verklighetsuppfattningar*
- *Utopiska utgångspunkter*
- *Strategier*

Svaret på frågeställningen är att nuvarande regering är uttalat mer feministisk i sina verklighetsuppfattningar, utopiska utgångspunkter samt strategier. Men resultatet visar också att feminism inom ramen för utrikespolitik redan innan deklarationen hade stabil grund hos tidigare regeringars utrikespolitik. Nuvarande deklarerad feministisk utrikespolitik är inte så mycket ett paradigmskifte som högre grad av en idétradition. Jämfört med den traditionella IR-teorin realism är det snarare feminism som är mer förenligt med svensk utrikespolitik.

De realistiska verklighetsuppfattningarna, utopiska utgångspunkterna samt strategierna som återfinns bland undersökningsmaterialet i de tre valda regeringarna är likartade och har kontinuitet. Samtliga regeringar motsätter sig ett realistiskt perspektiv på internationella relationer. Varken anarki i det internationella systemet eller stater som de främsta aktörerna stämmer överens med någon av regeringarnas verklighetsuppfattningar.

Gällande realistiska utopiska utgångspunkter finns det en underförstådd vikt av Sveriges säkerhet och överlevnad, explicit uttalat av regering 2010–2014. Men desto mer fokus läggs av samtliga regeringar på att säkerhetsbegreppet bör vara breddat och att global säkerhet måste vara utgångspunkten då säkerhetshoten är av global karaktär. Militär försvarsförmåga poängteras fortfarande av samtliga regeringar och kopplingar görs till det säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde, vilket kan kopplas till de realistiska strategierna om att ha militär förmåga samt behålla maktbalansen. Men, denna militära förmåga ska enligt samtliga regeringar användas för att bistå i internationella insatser inom internationella institutioner och inom ramen för internationell rätt, något som inte stämmer överens med idealtypen. I de fall dess utopiska utgångspunkter och strategier kan utläsas, är det inom ett större

sammanhang av andra teoretiska perspektiv. Sammanfattningsvis är det tydligt att valda regeringar inte identifierar sig med eller anser det eftersträvansvärt att agera utefter det realistiska perspektivet utrikespolitiskt och följer en stark kontinuitet över de olika regeringarnas valda mandatperioder.

Gällande feministiska verklighetsuppfattningar, utopiska utgångspunkter samt strategier fanns även här gemensamma drag. Samtliga regeringar delade en feministisk verklighetsuppfattning om att kvinnor missgynnats och underordnats samt att de exkluderas i högre grad än män från det internationella systemet. Båda dessa verklighetsuppfattningar förekommer frekvent. Gällande verklighetsuppfattningen att kvinnor inte är en homogen grupp framkommer detta bara underförstått i nuvarande regering och regeringen från 2010–2014. Den feministiska utopiska utgångspunkten att uppnå jämställdhet återfinns hos samtliga regeringar. Samtliga regeringar poängterade jämställdhets instrumentella värde för att uppnå andra utvecklingsfrågor, men nuvarande regering och den borgerliga regeringen 2010–2014 uttalade uttryckligen att jämställdhet är ett mål i sig självt, något som utlästes implicit i regeringen för 2002–2006 när de redogjorde verklighetsuppfattningar eller strategier. Förekomsten av den feministiska utopiska utgångspunkten är alltså gemensam, men graden av dignitet skilde sig.

De feministiska strategier regeringarna presenterar under sina mandatperioder och som de har gemensamt är verkande för lika rättigheter, representation och resurser oavsett kön. Kvinnors rättigheter betonas mest och många frågor återkommer. Dock är det även här en skillnad i dignitet och nuvarande regering är mer konsekvent. Resultatet kan kopplas till att regeringen i sin handlingsplan specifikt listar dessa strategier som deras främsta verktyg (Handlingsplan, 2017:10). Kvinnors rättigheter under regeringen 2002–2006 benämndes frekvent med barn, män eller även en gång med arbetare. Den borgerliga regeringen använder också stundtals ”kvinnor och barn” men betonar i andra uttalanden explicit kvinnors rättigheter. Nuvarande regering poängterar istället kvinnor och flickors rättigheter, vilket ger strategin en tydlig inriktning på att motverka könsdiskriminering. Strategierna att synliggöra olika kvinnors perspektiv och upplevelser framkommer inte och att använda genuskänsliga linser och genus som analysverktyg inom IR är bara uttryckligen uttalat i nuvarande regering.

Slutsats

Uppsatsens syfte har varit att undersöka om den nuvarande svenska regeringens utfästelse att bedriva en feministisk utrikespolitik också har inneburit att den deklarerade utrikespolitiken blivit mer feministisk än tidigare regeringars deklarerade utrikespolitik. Med realismen som teoretisk motpol har fokus legat på idéanalytisk nivå med syfte att kartlägga om feminism fått större utrymme i deklarerad utrikespolitik än i tidigare valda regeringars. Svaret på den frågan kan exemplifieras med beskrivningen i handlingsplanen, där feministisk utrikespolitik beskrevs ”ta ett steg till” gällande feminism och jämställdhetsfrågor. Stigen var måhända redan upptrampad, men den har onekligen breddats.

Mycket av de utrikespolitiska verklighetsuppfattningarna, utopiska utgångspunkterna samt strategierna är bestående i sin förekomst oavsett applicerad idealtyp. Snart två decennier av utrikespolitiska deklARATIONER och anföranden lyfter liknande frågor och idéer, den deklarerade feministiska utrikespolitiken som den tar sig form i undersökningsmaterialet överensstämmer i mycket med tidigare regeringars verklighetsuppfattningar, utopiska utgångspunkter och strategier. Gradskillnaden mellan de valda regeringarna feministisk utrikespolitik är att i nuvarande regerings uttalanden förekommer feministiska idealtypen mer omfattande och med mer dignitet än tidigare regeringars. Tidigare regeringars deklARATIONER och anföranden uttalade sig mer oregelbundet angående frågor relaterade till feminism. Detta tog sig uttryck i att jämställdhetsfrågor buntades ihop med barns rättigheter eller behandlades i ett generellt resonemang om utvecklingsfrågor. Realism å andra sidan uttrycks som näst intill förlegat i regeringarnas sätt att uttrycka sig, vilket inte är oväntat då teorierna inte samexisterar väl med varandra.

Kopplat till tidigare forskning och de argument som talade för och emot stämmer resultatet in med det förväntade resultatet. Resultatet visar på kontinuitet gällande jämställdhetsfrågor som tidigare forskning också betonade (Magnusson 2000:90). Detta innebär att feministiska värderingar redan fanns inom svensk deklarerad utrikespolitik. Då resultatet av analysen pekar på en förändring till en högre grad av feminism, så går det att konstatera att den deklarerade feministiska utrikespolitiken inte bara har varit att namnge sin politik. Den förändring som gått att utläsa är inte ett paradigmskifte utan gradskillnader, vilket stämmer överens med förväntningarna på förändring inom svensk utrikespolitik (Agrell, 2012:107).

Utifrån uppsatsens syfte och frågeställning är gradskillnaderna dock viktiga. Genom att deklarerat sin utrikespolitik som feministisk visades det tydligt att nuvarande regering genomgående återkopplade till sin deklaration. Regeringen har genom att deklarerat sin utrikespolitik som feministisk tagit ett ställningstagande vilket ständigt återkommer i den utrikespolitiska debatten. Precis som Aggestam & Bergman-Rosamond (2016:324) poängterar, att en deklarerad feministisk utrikespolitik har kapaciteten att driva en feministisk utrikespolitik, föra en jämställdhetsagenda och fortsätta lyfta jämställdhet och genusperspektiv.

Det viktigaste bidraget denna uppsats ger till forskningsfältet är ett stöd för att feminism har en tydlig plats inom svensk deklarerad utrikespolitik och att nuvarande regering uttalar sig mer feministiskt än tidigare regeringar i sin deklarerade utrikespolitik. Inom en akademisk debatt där traditionella perspektiv som realism fortsätter dominera och ifrågasätta feminismens varande inom internationella relationer, visar resultatet i uppsatsen att feminism är förenligt med svensk deklarerad utrikespolitik och att den växer i dignitet. Tiden att ifrågasätta dess relevans är förbi och måste ersättas med en fortsatt utveckling av feminism inom utrikespolitik.

Framtida forskning

Intressant för framtida forskning vore att undersöka feministisk utrikespolitik i agerande, för att klargöra om det finns en tydlig överensstämmelse, eller inte, mellan deklaration och genomförande. En annan aspekt att utforska inom området är att göra en internationell jämförelse, för att kunna undersöka feministisk utrikespolitik i andra länder och vilka likheter och skillnader som finns. Ytterligare en intressant aspekt av den feministiska utrikespolitiken vore att undersöka ansvarsutkrävande för den feministiska utrikespolitiken. Slutligen, är det också av intresse att jämföra den feministiska utrikespolitiken med andra utrikespolitiska sakfrågor för att kunna utröna om kontinuiteten och trögheten i förändring återfinns även där.

Referenser

Litteratur

Aggestam, K., & Bergman-Rosamond, A. (2016). Swedish Feminist Foreign Policy in the Making: Ethics, Politics, and Gender. *Ethics & International Affairs*, 30:3, 323–334. doi:10.1017/S0892679416000241

Agrell, W. (2012). Kontinentaldrift i svens säkerhetspolitik efter 2001. *Internasjonal Politikk*, 70:1, 105–113.

Bergström, G. & Boréus, K. (red.) (2012). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. (3., [utök.] uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Brommesson, D. & Ekengren, A. (2013). What happens when a new government enters office? A comparison of ideological change in British and Swedish foreign policy 1991–2011. *Cooperation and Conflict*, 48:1, 3–27.

Bjereld U. & Demker, M. (2000). Foreign policy as battlefield: a study of national interest and party motives. *Scandinavian Political Studies*, 23:1, 17–36.

Concord. (2016). *Hur feministisk är Sveriges Utrikespolitik*. Stockholm. Hämtad 2017-05-08 från, <http://www.concord.se/material/rapporter/hur-feministisk-ar-sveriges-utrikespolitik/>

Dunne, T. & Schmidt, B. (2013). Realism. In Baylis, J., Smith, S. & Owens, P. (red.) *The Globalization of World Politics: An introduction to international relations*. (100–112). Oxford: Oxford University Press.

Egnell, Robert. (2016). *Feministisk utrikespolitik i teori och praktik*. *STATSVETENSKAPLIG TIDSKRIFT*, 2016:4, 563–587.

Elman C. & Jensen, M. *Realisms*. In Williams, P. (red.) (2013). *Security studies: an introduction*. (2nd ed.) 15–31. London: Routledge.

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Towns, A.E. & Wängnerud, L.

(2017). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. (Femte upplagan). Stockholm: Wolters Kluwer.

Hansen, L. (2001). An introduction to Gender and International Relations in a Nordic Context. *Cooperation and Conflict*. 36:2, 147–151.

doi: <https://doi.org/10.1177/001083601400422360>

Lackenbauer, H. (2017, 4 feb). Feministisk utrikespolitik har aldrig varit viktigare.

Utrikesmagasinet. Hämtad 2017-05-16 från,

<http://www.utrikesmagasinet.se/kronikor/2017/februari/feministisk-utrikespolitik-har-aldrig-varit-viktigare/>

Lackenbauer, H. (2016). Med feminism som ledstjärna. *Utrikespolitiska Institutet*, 2. 2–32.

Magnusson, E. (2000). *Party-political rhetoric on gender equality in Sweden: The uses of uniformity and heterogeneity*. *NORA – Nordic Journal of Feminist and Gender Research*. 8:2, 78–92, doi: 10.1080/08038740050167524

Mänsklig Säkerhet. 2016-10-06. *Två år med feministisk utrikespolitik*. Hämtad 2017-02-20 från,

<http://manskligsakerhet.se/2016/10/06/tva-ar-med-feministisk-utrikespolitik/>

Norberg, J. (2008). Ideologiska mål och utrikesdebatt: *Svenska riksdagspartiers*

argumentation i Vietnam- och Irakfrågan. (Doktorsavhandling Statsvetenskapliga

institiutionens skriftserie, 2008:1). Umeå: Print & Media, Umeå Universitet. Tillgänglig:

<http://umu.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A141712&dswid=1772>

Peoples, C. & Vaughan-Williams, N. (2010). *Critical security studies: an introduction*.

London: Routledge.

Rothschild, N. (2014, 5 dec). Swedish Women vs. Vladimir Putin. *Foreign Policy*. Hämtad 2017-05-16 från:

<http://foreignpolicy.com/2014/12/05/can-vladimir-putin-be-intimidated-by-feminism-sweden/>

Tickner, J. (1988). Hans Morgenthau's Principles of Political Realism: A Feminist Reformulation. *Millennium Journal of International Studies*. 17:3, 429:440.

doi: <https://doi.org/10.1177/03058298880170030801>

Tickner, J., & NetLibrary, Inc. (2001). *Gendering world politics issues and approaches in the post-Cold War era*. New York: Columbia University Press.

Tickner, J. (2013). Gender in World Politics. In Baylis, J., Smith, S. & Owens, P. (red.) (*The globalization of world politics: an introduction to international relations*. (6., [rev.] ed.) Oxford: Oxford University Press.

Tickner, J. (2014-03-04). *You Just Don't Understand: Troubled Engagements Between Feminists and IR Theorists 1997*. In *A Feminist Voyage through International Relations*. Oxford University Press. Hämtad 20 mar. 2017 från, <http://www.oxfordscholarship.com.ezproxy.ub.gu.se/view/10.1093/acprof:oso/9780199951246.001.0001/acprof-9780199951246-chapter-6>.

True, J. *Feminism*. In Burchill, S. P. M. R. P. (2005). *Theories of International Relations*. Palgrave Macmillan Ltd.. Hämtad 2017-05-16 från, <http://ebookcentral.proquest.com.ezproxy.ub.gu.se/lib/gu/detail.action?docID=296496>

Zalewski, M. *Feminist International Relations: Making Sense...* In Shepherd, L.J. (red.) (2010). *Gender matters in global politics: a feminist introduction to international relations*. London: Routledge, 28–43.

Steans, J. 2003. *Engaging from the margins: feminist encounters with the 'mainstream' of International Relations*. *British Journal of Politics and International Relations*, 5:3, 428–454.

Steans, J. (red.) (2010). *An introduction to international relations theory [Elektronisk resurs: perspectives and themes]*. (3. ed.) Harlow: Pearson Longman.

Utrikespolitiska Institutet. 2016-04-01. *Feministisk utrikespolitik i teori och praktik*. Hämtad 2017-02-27 från,

<http://www.ui.se/blog/uibloggen/2016/4/1/feministisk-utrikespolitik-i-teori-och-praktik.aspx>

Whitworth, S. (2013). Feminisms. In Williams, P. (red.) *Security Studies: An Introduction*. (107–119). London: Routledge.

Hemsidor

Svenska FN-förbundet. (År). *Generalförsamlingen*. Hämtad 2017-04-12 från, <http://fn.se/vi-gor/vi-utbildar-och-informerar/fn-info/fn-som-organisation/fn-systemet/huvudorgan/generalforsamlingen/>

Statistiska Centralbyrån (SCB). 2017. *Allmänna val, valresultat*. Hämtad 2017-03-29 från, <http://www.val.se/val/val2014/slutresultat/R/rike/index.html>

Offentligt tryck

Regeringskansliet. (29e jan 2015). *Anförande vid United States Institute for Peace (USIP)*. Hämtad 2017-05-14 från, <http://www.regeringen.se/tal/2015/01/anforande-vid-united-states-institute-of-peace-usip/>

Regeringskansliet. (2017). *En feministisk utrikespolitik*. Hämtad 2017-02-08 från, <http://www.regeringen.se/regeringens-politik/en-feministisk-utrikespolitik/>

Handlingsplan, regeringskansliet. (2017). *Utrikesförvaltningens handlingsplan för feministisk utrikespolitik 2015–2018 med fokusområden för år 2017*. Regeringskansliet, Utrikesdepartementet.

Regeringskansliet. (2017). *Regeringens deklaration vid 2017 års utrikespolitiska debatt i riksdagen onsdagen den 15 februari 2017*. Hämtad 2017-04-11 från, <http://www.regeringen.se/tal/2017/02/utrikesdeklarationen-2017/>

Regeringskansliet. (2016). *Regeringens deklaration vid 2016 års utrikespolitiska debatt i riksdagen onsdagen den 24 februari 2016*. Hämtad 2017-04-11 från, <http://www.regeringen.se/tal/2016/02/utrikesdeklarationen-2016/>

Regeringskansliet. (2015). *Regeringens deklaration vid 2015 års utrikespolitiska debatt i riksdagen onsdagen den 11 februari 2015*. Hämtad 2017-04-11 från,

<http://www.regeringen.se/informationsmaterial/2015/02/utrikesdeklarationen-2015/>

Regeringskansliet. (2014). *Regeringens deklaration vid 2014 års utrikespolitiska debatt i riksdagen onsdagen den 19 februari 2014*. Hämtad 2017-04-11 från,

<http://www.regeringen.se/informationsmaterial/2014/02/utrikesdeklarationen-2014/>

Regeringskansliet. (2013). *Regeringens deklaration vid 2013 års utrikespolitiska debatt i riksdagen onsdagen den 13 februari 2013*. Hämtad 2017-04-11 från,

<http://www.regeringen.se/informationsmaterial/2013/02/utrikesdeklarationen-2013/>

Regeringskansliet. (2012). *Regeringens deklaration vid 2012 års utrikespolitiska debatt i riksdagen onsdagen den 15 februari 2012*. Hämtad 2017-04-11 från,

<https://data.riksdagen.se/fil/764D1BDC-B7D9-4083-82D7-AE421E17CD4B>

Regeringskansliet. (2011). *Regeringens deklaration vid 2011 års utrikespolitiska debatt i riksdagen onsdagen den 16 februari 2011*. Hämtad 2017-04-11 från,

<https://data.riksdagen.se/fil/3E95FEAF-E0E2-495E-AFAA-3A38528B0819>

Regeringskansliet. (2006). *Regeringens deklaration vid 2006 års utrikespolitiska debatt i riksdagen onsdagen den 13 februari 2006*. Hämtad 2017-04-11 från,

<https://data.riksdagen.se/fil/D6581468-698A-4D37-BB15-15F93020EEFD>

Regeringskansliet. (2005). *Regeringens deklaration vid 2005 års utrikespolitiska debatt i riksdagen onsdagen den 9 februari 2005*. Hämtad 2017-04-11 från,

<https://data.riksdagen.se/fil/43049AFD-EE98-43C5-ACD8-B79844832A7B>

Regeringskansliet. (2004). *Regeringens deklaration vid 2004 års utrikespolitiska debatt i riksdagen onsdagen den 11 februari 2004*. Hämtad 2017-04-11 från,

<https://data.riksdagen.se/fil/513095FF-EBA9-4DA0-A142-1D83DB036A0A>

Regeringskansliet. (2003). *Regeringens deklaration vid 2003 års utrikespolitiska debatt i riksdagen onsdagen den 12e februari 2003*. Hämtad 2017-04-11 från,

http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/protokoll/riksdagens-snabbprotokoll-20020356-onsdagen-den_GQ0956

Wallström, M. (2016). Statement by H.E. Ms. Margot Wallström, Minister of Foreign Affairs of Sweden, at the General Debate of the 71st Session of the General Assembly of the United Nations, 23 september 2016. Hämtad 2017-05-08 från,

<http://www.regeringen.se/tal/2016/09/tal-av-utrikesminister-margot-wallstrom-infor-fns-71a-generalforsamling/>

Löfven, S. (2015). Statement by H.E. Mr. Stefan Löfven, Prime Minister of Sweden, at the General Debate of the 70th Session of the General Assembly of the United Nations, 30 september 2015. Hämtad 2017-05-09 från,

https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/70/70_SE_en_1.pdf

Grunditz, M. (2014). Statement by H.E. Mr. Mårten Grunditz, Permanent Representative of Sweden to the United Nations, at the General Debate of the 69th Session of the General Assembly of the United Nations, 29 september 2014. Hämtad 2017-05-08 från,

http://www.un.org/en/ga/69/meetings/gadebate/pdf/SE_en.pdf

Reinfeldt, F. (2013). Statement by H.E. Mr. Fredrik Reinfeldt, Prime Minister of Sweden, at the General Debate of the 68th Session of the General Assembly at the United Nations, 24 september 2013. Hämtad 2017-05-08 från,

https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/68/SE_en.pdf

Bildt, C. (2012). Statement by H.E. Mr. Carl Bildt, Minister of Foreign Affairs of Sweden, at the General Debate of the 67th Session of the General Assembly at the United Nations, 28 september 2012. Hämtad 2017-05-08 från,

https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/67/SE_en.pdf

Reinfeldt, F. (2011). Statement by H.E. Mr. Fredrik Reinfeldt, Prime Minister of Sweden, at the General Debate of the 66th Session of the General Assembly at the United Nations, 23 september 2011. Hämtad 2017-05-08 från,

https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/66/SE_en.pdf

Grunditz, M. (2010). Statement by H.E. Mr. Mårten Grunditz, Permanent Representative of Sweden to the United Nations, at the General Debate of the 65th Session of the General Assembly of the United Nations, 28 september 2010. Hämtad 2017-05-08 från, https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/65/65_SE_en.pdf

Freivalds, L. (2005). Statement by H.E. Laila Freivalds, Foreign Minister of Sweden, In the General Debate of the 60th Regular Session of the General Assembly of the United Nations, 17 september 2005. Hämtad 2017-05-08 från, <http://www.un.org/webcast/ga/60/statements/swe050917eng.pdf>

Persson G (2004). Statement by his excellency Mr. Göran Persson, Prime Minister of Sweden, in the General Debate of the 59th Regular Session of the General Assembly of the United Nations, 21 september 2004. Hämtad 2017-05-08 från, <http://www.un.org/webcast/ga/59/statements/sweeng040921.pdf>

Karlsson, J. (2003). Statement by Acting Minister for Foreign Affairs and Minister for Development Cooperation, Migration and Asylum Policy of Sweden, In the General Debate of the 58th Regular Session of the General Assembly of the United Nations, 25 september 2003. Hämtad 2017-05-08 från, <http://www.un.org/webcast/ga/58/statements/swedeng030925.htm>

Lindh, A. (2002). Statement by H.E. Ms. Anna Lindh, Minister for Foreign Affairs of Sweden, In the General Debate of the 57th Regular Session of the General Assembly of the United Nations, 19 september 2002. Hämtad 2017-05-08 från, <http://www.un.org/webcast/ga/57/statements/020919swedenE.htm>

Bilaga 1.

Avläsning av material: Instruktioner

1. Läs igenom materialet noggrant. Koda de textavsnitt (se kodtabellen i metodavsnittet) som faller inom kategorierna verklighetsuppfattning, utopi och strategi. Ett avsnitt/mening kan falla inom flertalet kategorier. Textavsnitt som inte kan sorteras in kommer inte tas med.

Ett textavsnitt som inte kan sorteras in är en mening eller stycke som inte behandlar ovanstående tre dimensioner. Exempel ges från 2017 års utrikesdeklaration:

”Oxford Dictionaries utsåg ”postsanning” till årets ord 2016.”

Denna mening säger inget om vare sig regeringens verklighetsuppfattning, utopiska utgångspunkter. Därmed kommer denna mening och meningar som denna inte vara del av analysen.

2. Använd analys-schemat för att applicera idealtyperna, feministisk och realistisk IR-teori, på vardera kategorin. Även textavsnitt som kan appliceras i mer än en kategori kommer användas och placeras i den kategori den främst berör, men fortfarande belysa att meningen innehåller fler än en kategori.
3. Spara textstycken som är svåra att placera och återkom till dem sedan. Utgå från syftet och om de hjälper till att besvara frågeställningen. Utöver att läsa om materialet inom ramen för kodning och indelning i idealtyper, läs dem igen utan tidigare markeringar för att kolla så det överensstämmer med det första resultatet.
4. När allt ovan är genomfört ska resultatet användas för att besvara frågeställningen.